

Critic's Point

Νέος πολωνός «πιανίστας» κατακρεουργεί
τὰ δύο Τρίο Σοῦμπερτ ορ. 99 καὶ 100...

3/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

Ο ΠΙΑΝΙΣΤΑΣ ΣΤΟΝ ΤΙΤΛΟ (ἢ...καταζητούμενος γιὰ φόνο;) ὀνομάζεται **Ματσιέϊ Σκάρμπεκ** [Maciej Skarbek] καὶ θεωρητικὰ μόνον (βλ. κατωτέρω...) ἀποτελεῖ τὸ ἓνα τρίτον συνόλου μὲ τὸν ἀκατάληπτο τίτλο *Trio '92-«Barry Lyndon»* [ἑλληνιστὶ *Τρίο '92-«Μπάρρυ Λύντον»*], πὺ συμπληρώνουν ἡ ἰσραηλινὴ βιολονίστα **Nitzan Bartana** καὶ ἡ ἑλληνίδα βιολοντσελίστα **Λουκία Λουλάκη**. Ἀποκρυπτογράφηση τίτλου: *Τρίο '92* ὀνομάστηκε τὸ συγκρότημα ἐπειδὴ καὶ τὰ τρία μέλη του...γεννήθηκαν τὸ 1992, ἄρα σήμερα εἶναι 24 ἐτῶν. Ὅσο γιὰ τὸ «Μπάρρυ Λύντον» (1975) εἶναι μία ἀπὸ τὶς 13 ταινίες τοῦ φημισμένου ἀμερικανοῦ σκηνοθέτου τοῦ κινηματογράφου Στάνλεϋ Κιούμπρικ [Stanley Kubrick, 1928-1999] καὶ τὸ κόλλησαν στὸν τίτλο, ἐπειδὴ σὲ μία σκηνὴ τῆς ταινίας χρησιμοποιοῖ ὡς συνοδεία ἀπόσπασμα τοῦ *Τρίο* ορ. 100 τοῦ Σοῦμπερτ.

Ἡ ἐκδήλωση, πὺ πληροφορηθήκαμε ἐξ' ἀκοῆς, ἐντάσσεται, κατὰ τὸ πρόγραμμα, σὲ ἓνα «Κύκλο Σοῦμπερτ» γιὰ τὸν ὁποῖον ἀγνοοῦμε τὰ πάντα. Διοργανωτὴς τὸ ἀκόμη ἐπιζῶν *Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν* τὸ ὁποῖο, δι' αὐτῆς καὶ μόνον τῆς ἐκδηλώσεως μᾶς πιστοποίησε τὴ μέχρι στιγμῆς ἐπιβίωσή του— γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ καταβολῆς του δὲν ἔχει τυπώσει πρόγραμμα τριμήνου, ἐνῶ τὸ ἀνεπανάληπτο προσωπικό του παραμένει ἐπὶ μῆνες ἀπλήρωτο, οὐσιαστικὰ ἐνστερνιζόμενο ἰδανικὸ ὅπως ἄσχετο μὲ τὸν ἰδρυτὴ του πὺ ἀφοῦ σκόρπισε ἑκατομμύρια δραχμῶν τε καὶ εὐρῶ καὶ τὸ ἔπαιξε ἐπὶ δύο δεκαετίες (παρά...κάτι!) Μαικήνας τύπου κόμητος Ἐστερχάζυ ἀπῆλθε ὡς ἕτερος Λουδοβίκος ΙΕ' τῆς Γαλλίας, στὸν ὁποῖον ἀποδίδουν τὴ ρήση *Après moi le déluge* [Μετὰ ἀπὸ μένα ὁ Κατακλυσμὸς]. Ἄν δὲν σκέφθηκε τὸν κακόφημο Βουρβῶνο μονάρχη,

σίγουρα ὁ Χρῆστος Λαμπράκης, ἀνεπανάληπτος κατασκευαστής τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἀνεκτίμητου πολιτιστικοῦ ἐργαλείου (στὴ μητρόπολη τοῦ ψεύδους ἢ ἀλήθεια νὰ ὑπερτονίζεται..) πού λέγεται *Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν*, ἱκανὸ νὰ ἐξυπηρετήσῃ πλῆθος διαφορετικῶν πολιτιστικῶν προγραμματισμῶν, ἴσως σκέφθηκε ἐπὶ τὸ ἑλληνικότερον Ἐμοῦ θανόντος γαῖα πυρὶ μειχθήτω. Ἐκεῖνος, παρὰ τὶς ὠραιολογίες μὲ τὶς ὁποῖες μᾶς παραμύθιαζε, ἔκανε πάντως τὸ κέφι του ὡς μονάρχης, ἐρωτοτροπῶν (πλατωνικότατα, πλατωνικότατα..) μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Διαφωτισμοῦ.

Ἐξαιρέσει τοῦ προτελευταίου, 14ου κουαρτέτου ἐγχόρδων σε ρὲ ἑλ. του *Ὁ Θάνατος καὶ ἡ Κόρη*, ἔργο D810¹ ἢ μείζων μουσικὴ δωματίου πού παρήγαγε τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς τόσο ἄδικα σύντομης ζωῆς του ὁ ΦΡΑΝΤΣ ΣΟΥΜΠΕΡΤ [Franz Schubert, 1797-1828] καίτοι ἰσότιμη καὶ ἰσόκυρη μὲ τὰ τελευταῖα κουαρτέτα ἐγχόρδων τοῦ Μπετόβεν, γραμμένα ἐπίσης στὴ Βιέννη τὴν ἴδια πάνω κάτω ἐποχὴ, ἀκούγεται σπανιότατα: ποτὲ λ.χ. μετὰ 57 χρόνια κριτικῆς δραστηριότητος δὲ θυμοῦμαι νὰ ἄκουσα σὲ ζωντανὴν ἐκτέλεση κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ 14 ὑπόλοιπα κουαρτέτα Σοῦμπερτ, οὐδὲ τὸ 13ο, σὲ λα ἑλ., ἔργο D804, οὐδὲ τὸ 15ο, σὲ σολ μείζ. ἔργο D887, μὲ τὸ ἐξαισιό Andante un poco moto σὲ μι ἑλ. Ὅμοίως ἄκουγα (πού νὰ μὴν ἄκουγα!) γιὰ πρώτη φορά ζωντανὰ τὰ δύο Τρίο, σὲ σι ὕφ. μείζ. καὶ μι ὕφ. μείζ. πού πρωτοεκδόθηκαν ὡς Τρίο op. 99 καὶ op. 100 ἀντιστοίχως, δημιουργώντας τὴν ἀνακριβῆ ἐντύπωση ὅτι γράφτηκαν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο. Καὶ ὅμως οἱ ἀριθμήσεις καὶ χρονολογήσεις στὸν κατάλογο Deutsch, ἄλλα ἀποκαλύπτουν. Τὸ πρῶτο, **πιθανολογεῖται** ὅτι γράφτηκε τὸ 1828, ἀριθμεῖται D 898, καὶ χρονολογεῖται **1828?** ἐνῶ τὸ δεύτερο, πού ἀριθμεῖται....D 929, γράφτηκε ἀδιαμφισβήτητα τὸ...1827!

Περιττεύει ἡ μακρηγορία γιὰ τὰ δύο Τρίο, ἀριστουργήματα βγαλμένα ἀπὸ τὰ ἔγκατα τοῦ μελωδικοῦ χρυσωρυχείου τοῦ Σοῦμπερτ, ἐφάμιλλα τῶν τελευταίων του Κουαρτέτων καὶ τοῦ Κουίντέτου ἐγχόρδων (2 βιολιά, βιόλα, 2 βιολοντσέλα) σε ντο μείζ.. ἔργο D 956, ἐπίσης τοῦ 1828—μὴν ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Σοῦμπερτ πέθανε 19 Νοεμβρίου 1828. Ἡ ἀκρόαση τῶν δύο ἀριστουργημάτων στάθηκε ἀδιάλειπτο βασανιστήριο

¹ D = ἀριθμὸς καταλόγου ἔργων Σοῦμπερτ ἀπὸ τὸ μουσικολόγο Otto Erich Deutsch (1883-1967).

πού άντεξα ώς τὸ φινάλε τοῦ δευτέρου, ὅποτε ἀποχώρησα καὶ γιὰ νὰ βρῶ άνετα ταξί. Ὅχι μόνον οὐδένα ψόγο ἀλλὰ κάθε ἔπαινο καὶ ἐγκώμιον ἀξίζουσι οἱ δύο κοπέλλες ἡ ἰσραηλινὴ βιολονίστα καὶ ἑλληνίδα βιολοντσελίστα: ἀμφοτέρες χαρακτηρίζουσι μεστός καὶ λαμπερός ἤχος, καὶ ἀνεπίληπτη τονικὴ ἀκρίβεια—τοῦλάχιστον στο ἐπιλεγμένο τους χόρδισμα, διότι στο πρῶτο Τρίο, διέφεραν κατὰ ἐλάχιστα κόμματα τοῦ τόνου ἀπὸ τὸ πιάνο,—πηγαία μελωδικότητα, καὶ ἄμεσος συντονισμὸς τῆς ἔμφυτης μουσικότητάς τους μὲ τὴν ἰδιαιτερότητα τῆς σουμπέρτειας εὐαισθησίας. Τοὺς συνιστοῦμε νὰ διώξουσι ἀμέσως τὸν πιανίστα τους, περίπτωση, φοβόμαστε, ἀνίατη, σαδιστικῆς ἐγωπάθεια καὶ ἐπιθετικότητος, ἐκδηλούμενα μὲ βροντώδη φορτίσσιμι ἐκεῖ ὅπου χρειάζεται ἓνα ἀπλὸ μέτζο φόρτε ἢ τὸ πολὺ φόρτε, καθὼς καὶ ἓνα κατακάθαρο πλήν ναρκισσιστικότατο «περλέ». Ὅλα αὐτὰ καταπίεζαν ἀνελέητα τὶς δύο κοπέλλες ὅχι μόνον μὲ πληθωρικὸ ἠχητικὸν ὄγκο (ἀντιπροσώπευε ὅτι τὸ 1/3 ἀλλὰ...τὰ 80% τοῦ συνολικοῦ) ἀλλὰ καὶ μὲ μιὰν ἀδιάλειπτη τάση ἀγχογόνου ἐπιταχύνσεως. Θύμιζε κτηνώδη ἀμαξᾶ πού μαστίγωνε ἀνελέητα τὰ πιὸ πειθήνια καὶ καλόβολα ἄτια. Ἡ μουσικὴ μετατρεπόταν σὲ ἠχοβόρβορο, στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ὁποίου ἀγωνίζονταν νὰ ἐπιπλεύσουσι, ἀγνώριστα, θραύσματα οὐράνιων θεμάτων. Ἐπαναλαμβάνουσι: οἱ δύο νέες ἂν θέλουσι νὰ σταδιοδρομήσουσι, θὰ πρέπει νὰ τοῦ δόσουσι αὐτοστιγμὴ τὰ παπούτσια στο χέρι. Ἀπὸ μᾶς...ρίψις εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον ἢ εἰς τὸν Καιάδα, μαζί μὲ τὴν τούρκικη τὴ λέξη, ἀγνωστη στὸν Λεωνίδα, πρωταγωνιστὴ τῆς ταινίας 300, πού γκρέμισε κλωτσηδὸν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ξέρξη σὲ βάραθρο μὲ ἓνα ἀπλὸ This is Sparta... Αἴθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος, Παρ. 22 Ἰαν. 2016).
